

Yttrande - Grundläggande granskning av årsrapport 2022hälso- och sjukvårdsnämnden årsrapport 2022

Regionens revisorer har den 17 april 2023 överlämnat missiv gällande granskning av årsrapport 2022. Granskningsrapporten har tillställts hälso- och sjukvårdsnämnden. Yttrande om verkställda och planerade åtgärder ska lämnas till revisionskontoret senast den 2 november 2023.

Sammanfattning av revisionens iakttagelser och rekommendationer

Tre år med pandemi innebar stora påfrestningar för hälso- och sjukvården. Under år 2022 var verksamheterna hårt pressade med uppskjuten vård och begränsad tillgänglighet till vård.

Personalens korttidsfrånvaro ökade och bristen på personal var påtaglig. Nämnden hade ett underskott med 199 miljoner kronor och resultaten för verksamhetsmålen var svaga.

Hälso- och sjukvårdsnämndens styrning och kontroll år 2022 var inte tillräcklig. Otydliga ansvarsförhållanden i förhållande till regionstyrelsen och svagt tjänstemannastöd bidrog till svårigheter för nämnden att styra. Det var oklart på vilket sätt stabsresurser och service i regionstyrelsens förvaltning skulle ge stöd till hälso- och sjukvårdsnämnden och samarbeta med verksamheterna i nämndens förvaltning.

Fördjupade granskningar visar på brister i nämndens strategiska styrning. Inom flera områden var nämnden för passiv. Positivt är att nämnden utvecklade sitt arbete med den interna kontrollen.

Med utgångspunkt i granskningarna lämnar revisorerna följande rekommendationer till Hälso- och sjukvårdsnämnden:

- Utveckla den strategiska styrningen. Nämnden behöver tillsammans med regionstyrelsen se över ansvarsförhållandet mellan styrelsen och nämnden. Nämnden behöver också säkerställa att tjänstepersonstödet är tillräckligt.
- Utvärdera arbetet med omställningsplanen för perioden 2020–2022. En utvärdering ger möjlighet att systematiskt analysera och bedöma nämndens styrning och kontroll av arbetet samt nämndens stöd till verksamheterna.
- Var aktiv i ekonomistyrningen. Utveckla de ekonomiska analyserna och säkerställ att underlag till budget och åtgärdsplaner håller en tillräcklig kvalitet.
- I egenskap av ansvarig vårdgivare bör nämnden besluta om patientsäkerhetsberättelse.
- Säkerställ att beslut på delegation och vidaredelegation är spårbara från nämndens protokoll.

Region Västerbotten

Regionens hus, Köksvägen 11, 901 89 Umeå
Telefon: 090-785 00 00, telefax: 090-13 68 82
E-post: regionen@regionvasterbotten.se Org.nr: 232100-0222
VAT-nr: SE232100022201 Bankgiro 5728-3061

2023-10-0518

Hälso- och sjukvårdsnämndens yttrande

Hälso- och sjukvårdsnämnden har följande kommentarer till revisorernas iakttagelser och rekommendationer

- *Utveckla den strategiska styrningen. Nämnden behöver tillsammans med regionstyrelsen se över ansvarsförhållandet mellan styrelsen och nämnden. Nämnden behöver också säkerställa att tjänstepersonstödet är tillräckligt.*

I samarbete med Regionstyrelsen pågår kontinuerligt utvecklingsarbeten i syfte att förbättra styrning och ledning, och då tas revisionens rekommendationer i beaktande.

Under det senaste året har implementeringen av ny planerings- och budgetprocess och kompetensförsörjningsstrategi varit processer i fokus. Under 2023 har också HSF tillsammans med Digitalisering och Service ett arbete med långsiktig handlingsplan för Målbild 2030 påbörjats. Dessa insatser ska ge nämnden förutsättningar att ytterligare involveras och vara aktiv i den strategiska styrningen.

Hälso och sjukvårdsnämnden håller med revisorerna om att det är av största vikt att ansvarsförhållandet mellan styrelse och nämnd är tydligt. Inför ny mandatperiod gjordes en översyn av reglementen som bland annat resulterade i ett tydliggörande gällande regionstyrelsens och nämndernas ansvar i förhållande till varandra, bland annat om det centrala stödfunktionernas organisering och roll.

Sedan våren 2023 pågår en översyn av det administrativa stödet där syftet är en kostnadsbesparing och bygger på effektivisering av arbetssätt. Utökat stöd kommer sannolikt därför vara en utmaning då det råder anställningsstopp. Målsättningen är dock att översynen som även innefattar effektivisering och nya arbetssätt innebär att tid frigörs och att tjänstepersonsstödet kan anpassas till behov.

- *Utvärdera arbetet med omställningsplanen för perioden 2020–2022. En utvärdering ger möjlighet att systematiskt analysera och bedöma nämndens styrning och kontroll av arbetet samt nämndens stöd till verksamheterna.*

Omställningsplanen styrde på en övergripande nivå vilket innebar att det byggde på ett tillitsbaserat förhållningssätt i syfte att ge organisationen mandat. Planens långsiktiga perspektiv över flera år skulle ge organisationen förutsättningar att detaljplanera, genomföra åtgärder och anpassa under perioden. Att förutsättningar förändras jämfört med ursprunglig plan behöver alltid beaktas i uppföljningen.

Som revisorerna beskriver i sin rapport så har de tre åren med pandemi inneburit stora påfrestningar för sjukvården med begränsad tillgänglighet och vårdköer. Att omställningsplanen sammanföll med pandemin hade väldigt stor påverkan på verksamheten och var en försvårande omständighet. Omställningsplanens planerade åtgärder för en ekonomi i balans som till hälften var kopplat till minskad närvarotid och personalkostnader var ej möjligt att genomföra eller effekt uteblev.

Hälso- och sjukvårdsnämnden delar bedömningen att uppnådda effekter av vissa åtgärder i omställningsplanen kan kopplas till andra faktorer än enbart genomförda åtgärder.

Hälso- och sjukvårdsnämnden håller med revisorerna om vikten av att utvärdera det omfattande arbete som genomförts i arbetet med omställningsplanen och ta lärdom av detta. Utvärdering av omställningsplanen är en del av arbetet med ständiga förbättringar och de aktiviteter som genomförs för att bidra till en utvecklad strategisk ledning och styrning kommande år.

2023-10-0518

- *Var aktiv i ekonomistyrningen. Utveckla de ekonomiska analyserna och säkerställ att underlag till budget och åtgärdsplaner håller en tillräcklig kvalitet.*

Hälso- och sjukvårdsnämndens ambition är att vara aktiv i ekonomistyrningen och håller med revisorerna om vikten att utveckla de ekonomiska analyserna. Nämnden konstaterar att översynen av administrativt stöd innebär en utmaning i frågan om att utveckla de ekonomiska analyserna. Detta eftersom ekonomistaben också omfattas av anställningsstopp och kostnadsbesparingar.

Revisorerna beskriver att nämnden löpande fick information om ekonomin genom månadsrapporter, delårsrapporter och årsrapport men bedömer att nämnden var passiv och inte beslutade om ytterligare åtgärder utifrån verksamheternas underskott. De poängterar också att nämndens analys och förslag på åtgärder saknades i skrivelse vid delårsrapport per augusti när Regionfullmäktige uppmärksammades om det ekonomiska läget. När nämnden till Regionfullmäktige upprättat motsvarande skrivelse efter delårsrapport per april 2023 har skrivelsen med detta kompletterats.

Hälso- och sjukvårdsnämnden håller med revisorerna om vikten av att ha relevanta åtgärdsplaner med hög kvalitet och att det är ett arbete som behöver prioriteras. Nämndens ambition är att ha en ekonomi i balans och därför är det av största vikt att det finns genomarbetade planer och en strategisk styrning. Att systematiskt utvärdera effekten av pågående åtgärder och vid behov omvärdera beslut är också centralt för att inte tappa tempo i den omställning som fortsatt behöver göras.

Utifrån det ansträngda ekonomiska läget kommer det vara nödvändigt att i verksamheten ta fram förslag för prioriteringar, diskutera utbudsbegränsningar för att nämnden ska klara verksamheten inom befintlig budgetram.

- *I egenskap av ansvarig vårdgivare bör nämnden besluta om patientsäkerhetsberättelse.*

Enligt 3 kap §10 i Patientsäkerhetslagen ska vårdgivare, som revisionen riktigt påpekar, senast den 1 mars varje år upprätta en patientsäkerhetsberättelse. Patientsäkerhetsberättelsen är en beskrivning av det systematiska patientsäkerhetsarbetet som har skett under föregående år; vilka åtgärder som gjorts för att öka patientsäkerheten och vilka resultat som uppnåtts. Patientsäkerhetsberättelsen upprättas av patientsäkerhetsfunktionen vid Region Västerbotten. Patientsäkerhetsberättelsen skall finnas dokumenterad och tillgänglig hos varje vårdgivare och är regionens sammanställning över patientsäkerhetsarbetet under året som gått. Nämnden skall alltid informeras om patientsäkerhetsberättelsens innehåll och eventuella brister som uppdagas skall ge underlag till vidtagna åtgärder i den patientsäkerhetsplan som upprättas årligen. Huruvida patientsäkerhetsberättelsen ska beslutas/fastställas av nämnden är inte helt tydligt och nämnden har tidigare valt att lägga den som ett informationsärende med beslut att informationen är nämnden delgiven. Nämnden kommer i fortsättningen att vara den instans som beslutar om att fastställa Patientsäkerhetsberättelse.

- *Säkerställ att beslut på delegation och vidaredelegation är spårbara från nämndens protokoll.*

Beslut som hälso- och sjukvårdsdirektören och vidaredelegater fattar förtecknas löpande av chefsassistent i HSF. Förteckningarna innehåller beslutsdatum, vilka beslut som är fattade samt enligt vilken punkt i delegations- respektive

2023-10-0518

vidaredelegationsordningen som besluten är fattade. För varje beslut finns också ett diarienummer. Chefsassistent i HSF diarieför samt anmäler in förteckningarna till nämndsekreterare cirka en vecka innan kallelse till HSN ska skickas ut. I både HSN:s delegationsordning och hälso- och sjukvårdsdirektörens vidaredelegationsordning finns denna process beskriven.

Revisionen har synpunkter på att det i förteckningen över beslut fattade på vidaredelegation inte framgår vilken vidaredelegat som fattat besluten. Nämnden föreslår att processen förbättras genom att chefsassistent i HSF delar upp vidaredelegationsbesluten i förteckningen under olika rubriker utifrån vilken vidaredelegat/roll som fattat beslutet för ökad transparens och tydlighet.

Revisionen har vidare synpunkter på att det i nämndens protokoll inte framgår diarienummer på beslutsförteckningarna.

Nämnden föreslår att processen förbättras genom att nämndsekreteraren noterar förteckningarnas diarienummer i nämndens protokoll och/eller bifogar förteckningarna till protokollet.